

ธรรมเป็นกลาง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากค อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แสงแดด เห็นไหม ความเสมอภาค แสงแดดเวลาส่องลงมานี้ ยากคิมิจนเราใช้ประโยชน์ได้เท่ากัน แสงแดดนี้ไม่ลำเอียงใคร แต่ถ้าเราพูดถึงอยู่ในเมืองหนาว แสงแดดมันมีน้อย มันก็มีค่ามาก ใจของเราอยู่กับแสงแดดเคย ไม่มีคุณค่า ไม่เห็นคุณค่าของแสงแดด พูดถึงแสงแดดเหมือนธรรม ใจ ความไม่ลำเอียงของธรรม ธรรมส่องมาในโลกนี้มันมีอยู่โดยดั้งเดิม

ดูอย่างปัจจุบันนี้ ดูอย่างศาสนามันจะเสื่อม เพราะว่าศาสนามันจะเสื่อม... ไม่เสื่อม ไม่เสื่อมตรงนั้น แต่ใจคนมันเข้าไม่ถึง มันเสื่อมเอง ใจของคนเข้าไม่ถึงศาสนา ใจของคนเสื่อมจากศาสนา แต่แสงแดดไม่ลำเอียงใครเลย นี่ใจถึงว่าสิ่งนี้มันเข้าถึงได้หมด ความที่เราเข้าถึงได้ มันเสมอภาคกัน พวกเราจะเสมอภาคด้วยการเข้าถึงธรรม ธรรมนี้เป็นของกลาง แล้วให้เข้ามานี้ มันถึงพิสูจน์ได้ มันเข้าถึงได้ด้วยเราเข้าถึงถูกทาง ถ้าไม่ถูกทางมันเข้าถึงไม่ได้ ถึงว่ามันไม่เป็นอินไตยหรือ

สิ่งที่เป็นอินไตยเข้าถึงไม่ได้ เห็นไหม พุทธวิสัย เรื่องกรรม เรื่องฉาน เรื่องของโลก นี่มันแปรสภาพไป คือว่ามันไม่คงที่ให้เราพิสูจน์ได้ด้วย มันก็เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถึงว่ามันเป็นอินไตย คือว่ามันไม่คงที่ในการพิสูจน์ใจ แต่ธรรมมันสามารถคงที่ในการพิสูจน์ ถ้าเข้าถึงที่สุดแล้วมันจบได้ ถึงไม่เป็นอินไตย เราสามารถเข้าถึงได้ทุกคน ทุกคนนี้เข้าถึงได้ มันเป็นธรรม เป็นของกลางขึ้นมา

นี่เราเข้าเราเข้าอย่างไร นี่ถ้าไม่เป็นอินไตย มันประสบการณ์ตรง มันถึงมีโอกาสใจ ถึงบอกว่าเราอยู่ในเมืองที่มีแสงแดดแล้วเราไม่เห็นค่าของมัน ฝรั่งเศสมาเมืองไทยเขามาบวช เขาบอกชาวไทยนี้เป็นเหมือนกบเผือกอบัว อยู่กับสิ่งนี้แล้วไม่สนใจ เขาอยู่ถึงยุโรปเขาพยายามจะหา เขา

ต้องมาถึง เขาพยายามค้นคว้ามาแล้วเขาสืบเสาะมา ก็เหมือนกับเวลาเขามาเที่ยวกันนะ เมืองหนาว เขามาเจอแดดเขาดีใจมากเลย แต่เขาไปไม่ถึงเพราะโลกมันเป็นอย่างนั้น

อันนี้ก็เหมือนกัน ความเป็นไปในศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไปก็มา ตรัสถึงชมพูทวีปที่เก่า ที่ตรงนั้นละ ตรงนั้นมันจะปรับแปรสภาพไป เราเกิดมาในวัฒนธรรมของ ชาวตะวันออก ชาวตะวันออกกับวัฒนธรรมของเขานี้ เขาถึงว่าไม่เหมือนกัน ชาวตะวันออกเน้น เรื่องจิตใจ แต่ของเขาเพราะเขาไม่มีแสงแดด เขาพยายามค้นคว้า พยายามเพื่อจะเอาตัวรอดกัน ความจะเอาตัวรอดขึ้นมา ของเขามีเจริญในทางวัตถุเพื่อจะปกป้องความเป็นอยู่ของเขา ใ้เราที่เกิด ในประเทศอันสมควร อันนี้คนมองข้ามตรงนี้ มองข้ามว่าเราเกิดในประเทศอันสมควร อันนี้มันพา เกิด

ถ้าเราเกิดซีกโลกหนึ่ง เราไปอีกอย่างหนึ่ง เราไปเกิดซีกโลกในแอฟริกา เราไปอีกอย่าง หนึ่ง เห็นไหม กรรมมันพาเกิด เรามีบุญกุศลพาเกิด เราเกิดมาพบแสงแดด เกิดมาพบธรรมนี้ กบ ใฝ่กอบัวหมายถึงว่า เราไม่เอาจริงเอาจริงแล้วเอาจริงเอาจริงในอะไร? อย่างที่เขาว่าเมื่อคืนนี้ ว่า ในการสวดมนต์ ในการทำให้รำรวยขึ้นมา มันจะทำให้เป็นไปได้อีกไหม หากครูบาอาจารย์แล้ว ครอบคลุมใจของลูกศิษย์นี้ได้ไหม พยายามให้มา...ได้

ดูอย่างหลวงปู่มนต์ หลวงปู่มนต์เวลาเทศน์ เห็นไหม ท่านเทศน์นี้ท่านต้องเอาหัวใจมาเน้น ในการเทศน์ ท่านถึงว่าไม่ค่อยได้ใจลูกศิษย์ ท่านให้ครูบาอาจารย์ช่วยดูที ช่วยดูคือว่าช่วยดูขโมย ใจ เวลาขโมยมันส่งใจออกไปข้างนอก ขโมยคือว่าลักเอาใจนี้ออกไปทางที่อื่น นี่มันก็ดูแลตรงนั้น เราก็กลัวตรงนั้น พอเรากลัวตรงนั้นเราก็จะรักษาใจของเราเข้ามา อันนั้นเป็นการเวลาต่อหน้าใจ

นี่ถ้าการครอบคลุม การครอบคลุมว่าให้เป็นไปตามนั้น แต่จริง ๆ แล้วมันต้องเป็น อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่เข้าถึงธรรมให้ได้ พยายามเข้าถึงธรรม ศรัทธาความเชื่ออันหนึ่ง สิด อันหนึ่ง สิด สมานิ ปัญญา เราจะเริ่มเข้ามาใกล้ ๆ พอพัฒนาขึ้นไปนี้ มันจะมองคนอื่น ต่อเมื่อเรา ยังไม่ศรัทธาเรามองคนอื่นไปวัดนี้เราจะสงสัยมาก เขาไปทำไมกัน เขาไปเพื่ออะไร แต่ถ้าเรา

พัฒนาขึ้นมา พอเรามาวัดแล้วนี่เราได้ประโยชน์ของเรา เรากลับไปมองคนอื่น มองคนที่เขาไม่มาวัด เขานี้กบเฝ้ากอบัว

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้ามาแล้วนี่ มันพัฒนาใจขึ้นมา มันเป็นคนละชั้นขึ้นมา มันพัฒนาขึ้นมา มันก็เข้ามาเรื่อย ศีล สมาธิ ปัญญา นี่เข้าถึงธรรมเข้าถึงทางนี้ ความเชื่อมั่นเชื่อทางนี้ เรื่องสัมมาอาชีวะ เรื่องนั้นมันมีขาดมีเกินนะ มีขาดมีเหลือมันเป็นปกติธรรมดาของจิตที่มันเป็นไป การเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก การรักษาสมาบัติของมนุษย์ การรักษาชีวิตเราให้ราบรื่นนี้ยากกว่าไหม

นี่เหมือนกัน สิ่งที่เราหามานี้ มันไม่คงที่อยู่แล้วโดยธรรมชาติของมัน ถ้าเราเข้าใจแล้วมันจะแปรสภาพอย่างไร มันจะเป็นไปอย่างไร มันเข้าใจ คนเข้าใจเหมือนกับผู้ใหญ่เห็นสิ่งที่แปรสภาพไป นี่คงที่อยู่ ไม่ตื่นตื่นไหวไปกับเขา เด็กนี่ถ้ามันเห็นสิ่งที่แปรสภาพไปมันจะไม่ยอมรับ มันจะพยายามดึงสิ่งนั้นไว้กับมัน อันนั้นคือทุกข์ใจ ทุกข์เกิดจากความตรงนั้น มันไม่ยอมรับ มันตีโพยตีพายของมันเอง มันจะดึงสิ่งนั้นให้สมความปรารถนาของมัน มันไม่ยอมรับสิ่งนั้น

อันนี้มันเพียงแต่การเข้าใจ ความเข้าใจมันก็ปล่อยวางมาได้ชั้นหนึ่ง ใจจะปล่อยวางมาเป็นชั้นหนึ่ง ๆ เข้ามา นี่ความสุขมันอยู่ตรงนี้ บุญกุศลที่เราสร้างกันอยู่ก็เพื่อเหตุนี้ เหตุที่ว่ามันเป็นสร้างสมบารมี บารมีธรรมควรสะสมอย่างยิ่ง บุญกุศลที่สะสมไว้นี้ มันยังไม่ถึงตรงนี้ ประสพการณ์มันยังไม่ได้เพราะว่ายังไม่มาถึง เราทำบุญกันเราคิดทุกคนว่า เราทำบุญแล้วไม่เห็นได้บุญเลย เราทำแล้วมันไม่ได้ “ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว”

สิ่งที่ทำความดีต้องเป็นความดี แต่มันยังไม่ให้ผลก็ยังไม่ให้ผล เพราะการกระทำสิ่งที่ว่าเราทำกรรมอันอื่นมามันปิดบังมา มันก็มี เห็นไหม กรรมเราไม่เคยสร้างมาเฉพาะอย่างคืออย่างเดียว มันเคยทำสิ่งที่ไม่ดีมาและดีมา แล้วเราเข้าใจสิ่งนั้น ขณะที่ทำเมื่อก่อนเราไม่เข้าใจ ความที่ไม่เข้าใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ “สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติแล้วคิดถึงย้อนหลังว่าสิ่งนั้นไม่ดี ไม่ควรทำเลย มันจะเสียใจภายหลัง”

นั่นคือกรรมที่เราเคยทำมา แต่เราไม่รู้ สิ่งที่ไม่รู้นี้มันให้ผลมา ให้คุณค่ามา กรรมอันนี้มันถึงให้ผลไม่ได้ มันไม่ใช่สูตรสำเร็จ ถ้าเราคิดสูตรสำเร็จ เพราะตอนนี้เราศรัทธาแล้ว เราศรัทธาแล้วเราก็อยากจะทำให้มันเป็นบุญกุศลขึ้นมา แล้วไม่ให้กรรมสิ่งนั้นตามมาให้ทัน เราจะได้ปฏิเสธว่าทำบุญต้องได้บุญเลย ให้ผลตอบสนองมา ๆ เหมือนกับปลูกต้นไม้ กรรมเหมือนปลูกต้นไม้ อยู่ที่ดิน อยู่ที่พืชพันธุ์อันนั้น อยู่ที่การพรวนดินอันนั้น รดน้ำอันนั้น แล้วผลดอกมันออกเองโดยธรรมชาติ

แต่เมื่อเราเข้าใจแล้วเราเร่งร้อน เราอยากให้ออกโดยจับปล้น โดยจับปล้นคือว่าให้บุญกุศลสร้างขึ้นมากฎแห่งกรรมไง ถ้ากฎแห่งกรรม กฎทฤษฎีนี้มันพิสูจน์ให้ค่าแล้วมันจะให้ค่าทันที แต่การให้ค่าของกรรมนะให้ค่าแบบต้นไม้ มันออกเป็นบางปี บางปีมันก็ไม่ออก บางปีมันก็ออก อยู่ที่บางปีถ้าอากาศสมควร ทุกอย่างดินน้ำดีมันก็ออกมาเป็นผลของมัน มันจะให้ค่าอย่างนั้น มันเป็นเอง

แต่ความเร่งเร้าของใจ มันถึงจะไปขัดกับความรูสึกว่า ทำดีแล้วไม่เห็นได้ดี ทำดีมันควรจะได้ดีตามสมความดีของเรา นี่ถึงว่ามันค่อย ๆ ศึกษาไป แล้ววางใจของเราให้เป็นปกติ วางใจของเราให้เป็นปกติแล้วศึกษาเข้ามา มันจะเป็นปกติตั้งแต่ภายนอก แล้วจะเป็นปกติเข้าไปถึงหลักของเรา เพราะว่าแสงแดดมันมีอยู่แล้ว เครื่องรับคือหัวใจทุกดวงใจมีนะ ใจของเราเกิดมานี้มีใจเข้าถึงประสบการณ์ได้ทุกคน เข้าถึงประสบการณ์คือว่าเข้าถึงแล้วมันจะปล่อยวางตรงที่ใจนั้น

ทุกข์มันอยู่ที่ใจ ความกังวลอยู่ที่ใจ ความเร่าร้อนอยู่ที่ใจทั้งหมด อย่างอื่นอาศัยการเกิดดับกระทบเฉย ๆ ถ้าเข้าใจตรงนี้ เกิดดับข้างนอกมันเป็นเกิดดับข้างนอก ใจมันเข้าใจแล้ว พอใจเข้าใจแล้วสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ข้างนอก มันไม่สามารถเข้ามากระเทือนใจได้ แต่ถ้าไม่อย่างนั้นเราไปกว้านมาเอง สิ่งทีกระทบกระเทือนอยู่ภายนอกนี้ เราไปกว้านเข้ามาเอง เราไปดึงความเร่าร้อนเข้ามาใส่ใจของเราเอง

แต่พอความเราเข้าใจมันแปรสภาพกลับ สิ่งนั้นอยู่ตรงนั้น สื่อ...สื่อกันเฉย ๆ สื่อเพื่อความรู้ สื่อเพื่อความเข้าใจ แล้ววางไว้ตามความเป็นจริง ถ้ามันยังต้องวางอยู่ ปล่อยว่างวางเฉยนี้เป็นเพราะ

เราศึกษามา ศาสนาพุทธบอกให้พยายามปล่อยวาง ๆ การปล่อยวางวางเฉย การวางไว้นั้นเพราะมันวาง แต่มันวางเพราะเราวาง เราบังคับให้วาง

แต่ถ้าถึงธรรมแล้วไม่ใช่บังคับให้วาง มันเข้าไปไม่ได้ เพียงแต่กระเพื่อมใจ ถ้าออกมารับรู้ มันจะออกมารับรู้ ออกมารับรู้มันเป็นที่ฉันท์กระเพื่อมออกมา กระเพื่อมออกมาก็เป็นประโยชน์ ถ้าออกมาไม่เป็นประโยชน์เราดึงกลับได้ มันมีสติสัมปชัญญะพอ จะออกไปรับรู้ก็ปล่อยได้ ไม่ให้ออกก็ได้ ถ้าไม่ให้ออกไปมันก็จับไว้ ก็แค่นี้ สิ่งนั้นมันเป็นกรรมของสัตว์ สัตว์มันเป็นไปตามธรรมชาติของมัน มันรับรู้อะไรมันไม่ออกมารับรู้ใจ นี่มันเห็นแล้วมันปลงธรรมสังเวช มันไม่เข้าไปเป็นเนื้อเดียวกัน

นี่ปล่อยวางวางเฉยอย่างหนึ่ง มันเป็นธรรมอันหนึ่งที่มันเข้ากันไม่ได้ มันแยกกันโดยธรรมชาติอันหนึ่ง ทีนี้เรายังไม่ถึงตรงนั้น เราเข้าใจแล้วเราก็ปล่อยวางวางเฉย ความปล่อยวางวางเฉย เราต้องเข้าใจเราถึงจะปล่อยวางได้ พอปล่อยวางได้มันก็มีความสุขเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เห็นใหม่

นี่เราจะเข้าถึงแสงแดด แสงแดดให้ความร้อน แสงแดดไปตากแดดสิ เราไปตากแดดว่าเป็นธรรม ๆ มันก็ร้อนให้เกิดเป็นโรคมะเร็งผิวหนังได้ ศึกษาธรรมเหมือนกัน ศึกษาแล้วไม่เข้าใจมันพลิกแพลง มันใช้ประโยชน์ออกไปนี่ มันให้โทษกับผู้นั้นเอง ผู้นั้นเป็นโทษเอง แต่แสงแดดยังเป็นแสงแดดอยู่วันยังค่ำ แต่โทษของการที่ว่าไม่เข้าใจการหลบหลีก ไม่เข้าใจว่าขณะไหนขณะที่เป็นประโยชน์ ขณะที่ว่ามันจะให้เกิดเป็นโทษกับร่างกายของเรา เราจะหลบหลีกอย่างไร

ธรรมก็เหมือนกัน เราคาดเราหมายเอา ทีแรกเราพยายามจะเอาให้ได้ ๆ เราพยายามของเราเวลามันไม่ได้แล้วมันก็ท้อใจ ความท้อใจออกมานะ ที่ว่าคิดว่าไม่มีผลไง ถ้ามันมีผลทำไมเราทำขนาดนี้ไม่ได้ผล ถึงกรรมฐานม้วนเสื่อไป เสียไปเลย ม้วนกลับ ตีกลับ จนเป็นเหตุเป็นผลของเขาออกไปเรื่องภายนอก นี่กรรมให้ผล เวลาทำเราไม่เชื่อของเราเอง เริ่มต้นเป็นกุศล แล้วก็ทำให้เป็นอกุศลขึ้นมาในหัวใจของหัวใจดวงนั้นเอง

ถ้าเป็นอกุศล เห็นไหม ยังไม่เชื่อเข้าไป ไปฟังธรรม ไปลองดูก่อน ๆ มันมาเหมือนการจับผิด แต่ถ้ามันจับแล้ว อย่างเช่นพวกฝรั่งเขาเข้ามาพิสูจน์ เสร็จแล้วเขาเชื่อ เขาศรัทธา เขาบวชเลย เห็นไหม ทำให้เกิดกุศลเพราะอะไร? เพราะแสงแดดนั้นมันให้คุณค่าจริง พิสูจน์แล้วแสงแดดนั้นมันไปให้ค่ากับต้นไม้ ให้ค่ากับทุกอย่าง สิ่งที่มีชีวิตมันต้องอาศัยนี้เป็นพื้นฐาน อากาศนี้เราไม่เคยคิดเลยว่ามันจะมีคุณค่า เห็นแต่อย่างอื่นมีคุณค่า ไม่มีอากาศหายใจตายหมดคนะ

นี่มันไม่มีค่าสำหรับเป็นเงินเป็นทอง แต่มันมีค่าสำหรับชีวิต ธรรมนี้ก็มีความสำคัญสำหรับหัวใจของเรา มันจะมีค่ามาก ถ้าหัวใจของเราเข้าถึงตรงนั้น เข้าถึงตรงนั้นมันจะมีความสุขของเราเอง ความสุขของเราเราประสบจากใจเราเอง